

Arbetslivskommissionen för rengörings- och fastighetsservicebranschen, lägesbild 2020–2021

Arbetslivskommissionen för rengörings- och fastighetsservicebranschen har utarbetat en lägesbild av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet i examina inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom sitt eget område inom yrkesutbildningen (statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För denna uppgift har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppföljnings-, bedömnings- och responsinformation bland annat från utbildningsförvaltningens statistik-, styrnings- och regleringstjänst samt den nationella informationsresursen KOSKI.

Prestationsuppgifter från 2020 blev tillgängliga för kommissionerna våren 2021. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna gjort i KOSKI-data efter denna tidpunkt syns inte i denna lägesbild. Detsamma gäller statistiska uppgifter om antalet prestationer år 2021, som plockades från KOSKI-databasen i början av 2022. De granskade prestationsantalen publiceras senare i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst på webbplatsen Vipunen.fi.

De uppgifter som används i lägesbilden har plockats direkt ur KOSKI-databasen i den form som läroanstalterna har anmält dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Av tekniska skäl har exempelvis inte alla uppgifter som registrerats i läroanstalternas egna studieförvaltningssystem överförts korrekt till KOSKI-databasen, och uppgifterna statistikförs då under ”ingen uppgift”/”inte anmält”.

Som källmaterial har man exempelvis använt rapporter från kommissionernas besök, rättelseyrkanden och utlåtanden.

Antal avlagda examina och examensdelar

Avläggande av examina och examensdelar

Examen och kompetensområde	avlagt hel examen 2020	avlagt examensdel 2020	avlagt hel examen 2021	avlagt examensdel 2021
Grundexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen	759	11 648	1 063	13 290
Kompetensområdet för fastighetsskötsel	362		561	
Kompetensområdet för hemarbetservice	70		84	
Kompetensområdet för lokalvård	323		403	
Ingen uppgift	6		16	
Yrkesexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen	1 418	7 750	1 544	8 806
Kompetensområdet för hemarbetservice	164		160	
Kompetensområdet för fastighetsskötsel	218		203	
Kompetensområdet för lokalvård	1 008		1 161	
Ingen uppgift	33		23	
Specialyrkesexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen	89	298	143	446
Totalt	2 266	19 696	2 750	22 542

* Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter. Avläggandet av examensdelar omfattar inte examensdelar som registrerats som lokala. Examina som är i en övergångsperiod syns inte i tabellen och ingår inte i antalet i tabellen.

Examensdelar som mål/hel examen som mål

Inom examina inom arbetslivskommissionens verksamhetsområde är det vanligaste målet för studierna att avlägga hela examen.

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

I avläggandet av grund- och yrkesexamina ses en liten ökning. I specialyrkesexamen ses en betydande tillväxt, men volymen är relativt liten, så den relativa andelen ökar snabbt om en eller flera grupper utexamineras samma år.

Arbetslivets behov styr avläggandet av yrkesexamen i större utsträckning än grundexamen. Även åldersgränser för arbete i exempelvis sjukhus- och industrimiljöer kan påverka.

Marginellt avlagda examina eller kompetensområden

Kompetensområdet för hemarbetservice är klart mindre än de övriga, men antalet prestationer är i linje med tidigare år. Den största förändringen är att antalet som avlägger grundexamen i hemarbetservice har halverats, men motsvarande förändring syns som ett ökat antal avläggare av yrkesexamen i hemarbetservice.

Yrkesinriktade examensdelar, obligatoriska och valbara examensdelar, gemensamma examensdelar

Inga särskilda anmärkningar eller förändringar.

Anordnande av examina

Aktiva utbildningsanordnare/anordnartillstånd

Examen	Tillstånd för anordnande	Aktiva anordnare
Grundexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen	66	60
Yrkesexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen	57	52
Specialyrkesexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen	35	27

** aktiviteten fastställs utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten har registrerat avläggande av examina eller examensdelar enligt de KOSKI-data som lämnats till kommissionen 2020 eller 2021. Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter.*

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

Antalet anordnartillstånd har förblivit detsamma för grund- och specialyrkesexamens del och ökat med ett för yrkesexamens del.

Anordnande av examina

Aktiviteten i alla examina har ökat något bland de olika anordnarna, i grundexamina två, i yrkesexamina fyra och i specialyrkesexamina fem jämfört med den senaste lägesbilden 2018–2019.

Fortfarande finns några examensanordnare som inte var aktiva 2020/2021.

Grundexamen inom rengörings- och fastighetservicebranschen 6 st.
--

Yrkesexamen inom rengörings- och fastighetservicebranschen 5 st.
--

Specialyrkesexamen inom rengörings- och fastighetservicebranschen 8 st.

Fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

Det finns stora skillnader mellan hela examina och examensdelar för olika utbildningsanordnare. 70–80 % av examina kommer från ca 20–30 utbildningsanordnare, och det finns många läroanstalter med bara några få hela examina inom branschen.

I fråga om kompetensområdena är det värt att notera att kompetensområdet för fastighetsskötsel avläggs mest inom grundexamen. I yrkesexamen avläggs kompetensområdet för lokalvård mest och utöver de obligatoriska examensdelarna är arbetshandledning en populär examensdel. Det kan också noteras att det för kompetensområdena finns en del "ingen uppgift"-registreringar, och det är oklart om det är fråga om fel i statistikföringen eller om något inte anmäls.

Det är också värt att notera att en del studerande väljer examensdelar från andra examina. Det tyder på att man borde ha omfattande möjligheter att välja examensdelar från andra examina, så att det betjänar den studerandes kompetensbehov och samtidigt även arbetslivets behov.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

Examina ordnas geografiskt sett i bra utsträckning, endast för de svenskspråkiga examensanordnarnas del funderar kommissionen på om utbudet är tillräckligt med tanke på hela Finland. Antalet engelskspråkiga examensanordnare är för yrkesexamen två och för grundexamen två. Det är viktigt att fundera på hur man framöver kan ge undervisning på ett lättare språk och stärka inläringen av finska.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov

55,13 % på arbetsplatser

34,05 % ingen uppgift

7,36 % på läroanstalter

3,46 % på arbetsplatser och läroanstalter

Medeltal för yrkesprov i studeranderesponsen inom yrkesutbildningen (avslutande enkät)

Yrkesexamen **4,7**

Specialyrkesexamen **4,8**

Grundexamen **4,4**

** granskningsperioden för studeranderesponsen är 1.7.2019–31.12.2021. Bedömningsskala 1–5, där (5) betyder helt av samma åsikt, (4) delvis av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) delvis av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt*

Reflektioner

"Ingen uppgift"-andelen för platserna för yrkesprov är stor och förvränger i någon mån informationen om fördelningen av platser för avläggande. För ett coronaår är det ändå ett bra resultat att andelen yrkesprov som avlagts på arbetsplatser är över 50 %.

Andelen yrkesprov avlagda på läroanstalter på 7,36 % kan påverkas av avläggandet av gemensamma examensdelar.

Förverkligande av tvåpartsbedömning i bedömningen av kunnande

I 51,46 % av fallen har bedömarna varit en lärare och en arbetslivsrepresentant. I 33,62 % av bedömningarna av examensdelar saknas uppgifter om bedömarnas bakgrunder.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

Coronan har varit en orsak att ordna yrkesprov på läroanstalter. En annan orsak är att olika typer av maskiner och utrustning saknas på arbetsplatserna eller att studerande som avlägger yrkesprov inte får tillgång till dem.

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande

I regel avläggs yrkesproven på arbetsplatser som lämpar sig som yrkesprovsmiljöer. Coronan har i viss mån påverkat avläggandet av yrkesprov, då man inte har fått tillträde till arbetsplatser. Inom fastighetservice avlägger man yrkesprov för examensdelar som inte kan avläggas på arbetsplatser i lärmiljöer på läroanstalter. Registreringar av platserna för avläggandet görs inte nödvändigtvis enhetligt. Arbetslivskommissionen anser att anvisningarna för registreringarna borde förtydligas, så att man vet när man ska ange en arbetsplats som plats för avläggandet och när man ska ange en läroanstalt.

Generaliseringar gällande rättelseyrkanden

Arbetslivskommissionen har inte fått in några rättelseyrkanden.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

Läroanstalterna har gjort upp planer för bedömning av kunnande. En del har inte överfört dem till examensnivå. Planerna uppdateras vid läroanstalterna.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

På basis av besöken förverkligas den personliga tillämpningen väl. I yrkes- och specialyrkesexamina förverkligas personlig tillämpning väl enligt de studerandes bedömning. I grundexamen är variationsintervallet för medeltalen 3,1–4,7, medeltal 4,1. Variationsintervallet är ganska stort.

God praxis

Tillgång till särskilt stöd, tillgång till studier som stöder personer med inlärningssvårigheter. Personlig tillämpning och individuella vägar. Bekanta arbetslivspartner och långvarigt arbetslivssamarbete. Perioder för att bekanta sig med branschen för unga och personer som behöver särskilt stöd. Karriärplaneringen sker under studierna.

Generella observationer

Arbetslivssamarbetet är starkt närvarande i yrkesproven för examina.

Utvecklingsområden i anordnarnas verksamhet

Utveckling av den digitala sidan i anknytning till studiernas flexibilitet. Fler besök av lärare på arbetsplatserna, så att de kan stödja de studerande. Systematisk insamling av studeranderespons inom yrkesutbildningen.

Gemensamma examensdelar och deras delområden

De gemensamma examensdelarna är krävande, så studerande kan styras till att avlägga yrkesexamen, fastän grundexamen skulle vara lämpligare. Läroanstalterna har olika kriterier och tolkningar för erkännande av gemensamma examensdelar, exempelvis kan en person som avlagt ingenjörstudier styras till studier i matematik.

Vid en del läroanstalter är många gemensamma examensdelar integrerade i de yrkesinriktade studierna.

Examensgrundernas funktion

Reflektioner

Examensgrundernas överensstämmelse med arbetslivet

Förverkligas i huvudsak väl. I yrkesexamen är det bra att man kan välja obligatoriska examensdelar annanstans ifrån och utöka sitt kunnande. Arbetslivet har högre krav på kompetensen hos dem som utexamineras med grundexamen än vad examen ger.

Arbetsgivarna värdesätter yrkesexamen mer än grundexamen, eftersom de som avlagt grundexamen inte tros klara av alla uppgifter självständigt. Bedömningsskalan är också enklare för yrkesexamen (godkänt/underkänt) jämfört med den numeriska bedömningen i grundexamen.

Förverkligande av valfrihet i avläggandet av examina

Förverkligas i varierande grad. För hemvårdare och lokalvårdare måste man överväga de valbara på arbetsplatsen, om verksamheten där är begränsad. Det har upplevts som bra att man kan välja en examensdel från en annan examen. För fastighetsservice finns ett bra utbud av valbara examensdelar.

Behov av tilläggsanvisningar gällande yrkesskicklighetskraven för examensdelar eller sätt att påvisa yrkesskicklighet

Det finns skillnader i genomförandet av yrkesprov. I vissa fall besöker lärarna inte arbetsplatserna för att följa yrkesprovet, utan deltar endast i bedömningssamtalet. Bedömningen har blivit en uppgift för arbetsplatsen, så det finns en oro över bedömningens korrekthet och rättvisa. Yrkesprov för examensdelar eller delar av dem ordnas också på läroanstalter med mycket låg tröskel, även om det skulle finnas möjlighet att ordna dem på arbetsplatser. Examensgrunderna tolkas mycket liberalt: man behöver inte visa alla kriterier, utan man betonar vissa saker medan andra inte visas alls. Miljöerna för yrkesprov tolkas också mycket liberalt, och ett hem kan exempelvis vara en boendeinrättning där invånarna byts ut varje vecka. Innan yrkesprov avläggs för de gemensamma examensdelarna skulle de kunna omsättas i praktiken mer, så att de skulle bli bekanta för eleverna.

Arbetslivskommissionen föreslår att arbetsplatshandledarna skulle förutsättas avlägga utbildning i bedömning. Detta skulle förbättra de studerandes rättssäkerhet och kompetensnivå, vilket även skulle betjäna arbetsgivarna.

Erfarenheter av de nya examensgrundernas funktion

I samband med besöken har konstaterats att de nya grunderna är fungerande, men arbetslivet och de studerande behöver mer introduktion till examensgrunderna från utbildningsanordnarnas sida.

Allmänna observationer om arbetslivsresponsen (enkät för arbetsplatshandledare)

De läroanstalter som fått de sämsta vitsorden i responsen har fått svagare vitsord över hela linjen, och har svagare responsnivå än genomsnittet för de flesta punkter.

Allmänt taget finns störst utrymme för utveckling i fråga om följande punkter:

- "Läroanstalten säkerställde att arbetsplatshandledaren/mentorn kände till målen i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet."
- "Läroanstalten erbjöd tillräckligt med stöd för handledningen av den studerandes lärande."
- "Läroanstalten erbjöd tillräckligt med introduktion för bedömningen av den studerandes yrkesprov."